

- Az újmoldovai bazalt. Der Basalt von Ujmoldova. Földtani Közlöny 43. 1913. (Geologische Mitteilungen 43. 1913.)
- Rozloz s n i k P.: Aranyida bányageológiai viszonyai. Die Montangeologische Verhältnisse von Aranyida. M. kir. Földt. Int. Évkönyve 19. 1911. (Annales Instituti Regii Hungarici Geologici. 19. 1912.)
- Dobsina környékének földtani viszonyai. Die geologischen Verhältnisse der Gegend von Dobsina. Geologica Hungarica. Series geologica. 5. 1935.
- S h a n d S. J.: The problem of the alkaline rocks. Proceedings of the Geological Society of S. Africa. 1922. pp. 19—32.
- Eruptive rocks. 1927.
- Zusammensetzung und genesis der Alkaligesteine Südafrikas. Zeitschrift f. Kristallographie, Mineralogie und Petrographie Abt. B. (Tshermak's Mineralogische und Petrographische Mitteilungen.) 44. 1933.
- S c h e i b n e r G.: On foyait, an elaeolitic syenit occuring in Portugal. Quarterly Journal of the Geological Society of London 35. 1879.
- S t r e c k e i s e n A.: Über das Nephelinsyenitmassiv von Ditró (Rumänien). Neues Jahrbuch für Mineralogie, Geologie und Palaeontologie. Beilage-Band 64. Abteilung A. 1931.
- Zur Differentiation im Nephelinsyenit-Massiv von Ditró (Rumänien). Buletinul laboratorului de Mineralogie al Universitatii din Bucuresti. 1. 1934.
- S t r e c k e i s e n A.—G i u s c a D.: Der Nephelin-Cancrinit-Syenit von Orsova. Bul. Soc. Rom. Geol. 1. 1932.
- T a k á t s T.: Essexit a Mecsek hegységéből. Matematikai és Természettudományi Értesítő 50. 1933.
- V a d á s z E.: A Mecsek-hegység. Das Mecsek-Gebirge. Magyar Tájak Földtani Leírása 1. (Geologische Beschreibung Ungarischer Landschaften. 1.) 1935.
- V e n d l A.: Alkálilikőzetek Anina és Stájerlak környékén. Matematikai és Természettudományi Értesítő 43. 1926.
- V e n d l M.: Telérkőzetek a ditrói nefelinszenitmasszívumból. Matematikai és Természettudományi Értesítő 43. 1926.
- Daten zur Frage der magmatischen Differentiation im Nephelinsyenitmassiv von Ditró. Zentralblatt für Mineralogie, Geologie und Palaeontologie. Abt. A. 1927.
- V i e n n o t P.: Recherches structurales dans les Pyrénées occidentales francaises. Bulletin de Serv. de la Carte Géol. de la France et des Topogr. Southerraines. 30. 1927. No. 163.

HOZZÁSZÓLÁSOK.

Jugovics Lajos: Személyesen bejárta a területet L ó c z y L a j o s igazgató úrral, áttekintő bejárás keretében, melynek célja elsősorban a kristályos palának a mészkőhöz való viszonyának a tisztázása volt. Megjegyzi, hogy dolomitot Borszék környékén is talált a kristályospalában és lehetségesnek tartja, hogy a szienit az alkáliáját ezekből kapta.

A szienitmasszívumtól nyugatra lévő vidéken a fillitek egész sora található kisebb foltokban, ezeknek a viszonyáról egy előadás keretében óhajt beszámolni.

Azonkívül igen erős kvarcitosodást talált a fillitekben, ezek keletkezését inkább tektonikai okokra vezeti vissza, mint kontakt hatásokra.

A nyugatra található fiatal vulkáni kőzetek vizsgálata még folyik. Megjegyzni, hogy bazaltot is talált a Hargitában és csak ezután fog eldőlni, hogy nem alkáli kőzetekkel van-e dolgunk.

Analógia céljából megemlíti, hogy a Kelemen-havasok fiatal vulkáni tömegén még 1200 m magasságban is talált fillit- és kvarcterméket.

Erdélyi János: Szintén bejárta a területet. Bazaltszerű kőzetet szintén talált, de mikroszkópiai vizsgálatnál kiderült, hogy az csak egy igen sötét andezit, zöld foltokkal, melyek nem olivinek, hanem diopszidaugitok. Ugyanitt a Ditró-Tölgyesi úton egészen foyaityszerű palás kőzetet talált, amelyet látva, lehetetlen préselődésre nem gondolni. A kontakt hatást a mészkövekben nagy területen megtalálta (É-felé még Bélboron is és D-felé még Csíkszenttamason is), miből arra lehet következtetni, hogy a ditrói masszívum a mélyben igen nagy területen foglal helyet.

A mészkő beolvasztása ellen felhossa, hogy Gyergyószentmiklóson a Kürüc-pataki kőfejtőben és az Orotvafői kőfejtőben a cancrinitet és a szodalit repedésekben találta és ezen az alapon metasomatikus hidrotermális termékeknek tartja. A cancrinitról a kémiai vizsgálatok során kiderült, hogy szulfátot is tartalmaz, ami szintén hidrotermális eredetre utal. A gyergyószentmiklósi és kürüci kőfejtőben számos eleolitmentes szienitet talált és az Orotva völgyében sok lamprofir telért, amely csaknem tisztán amfibolból áll és nagy mennyiségben titanitot tartalmaz. Vanadiumot is kimutattak erről a helyről, mely valószínűleg a titanittal függ össze s így valószínűleg egy új ásvánnyal, a vanadiumtitanittal van dolgunk. Egy német kutató pirrhotin vélt itt találni, melyről a Hozzászóló megállapította, hogy csak barnára színeződött pirit. Előfordul még itt szfalerit és galenit is, de főképp, ami a hidrotermális hatásra utal, pirit fordul elő és a döntő molibdenit.

Horusitzky Ferenc: Hangsúlyozza, hogy Földvári Aladár mutatott rá először hazai vonatkozásban a beolvasztási jelenségek (anatexis) nagy tektonikai jelentőségére. Ugyanezen okokra vezethető vissza a dunántúli alkáli bazaltok keletkezése. Ez a folyamat a közbülső tömegekhez tartozó rögök gyökerének regionális süllyedésével és beolvasztásával magyarázható.

Scherf Emil: A Békási völgyben a Turista-szálló közelében és az Oltárkő alatt lévő szerpentin út legfelső kanyarulatánál bomlott eruptív kőzetet talált, melyről tudomása szerint már Vadász Elemér is megemlékezett. Érdemesnek tartaná ezen kőzetet kémiailag és petrográfiailag megvizsgálni és genetikai viszonyát a Földvári Aladár által vizsgált kőzetekhez megállapítani, mert ez szintén a krétakorban tört fel.

Pantó Gábor: Erdélyi János hozzászólásával kapcsolatban hivatkozik a »Ditró-Orotvai-i ércelőfordulás« c. 1941. évi felvételi jelentésére. Ebben az orotvai érc ércmikroszkópiai leírását közölte, mely szerint az ércben a pirrhotin rezorbcíós roncsok alakjában jelenik meg. Pirrhotin tehát az első érc kiválás, melyet a későbbi hidrotermák oldottak, átalakítottak.

Földváry Aladár: Jugovics Lajossal nem egyezik a véleménye; a kvarcitosodást nem tektonikai, hanem kimutathatóan kontakt hatásnak tartja és véleménye szerint ahol a kvarcitok előfordulnak, ott a masszívum a mélyben folytatható. A kvarcitosodásra az előadásban azért nem tért ki bővebben, mert a mikroszkópiai vizsgálatok még folyamatban vannak.

A Scherf Emil által említett kőzetet megvizsgálták és az metamorf diabáz.

Erdélyi Jánossal egyetért abban, hogy a cancrinit és szodalit hidrotermálisan is előfordul, de ez csak egyik előfordulási módja. Azok a cancrinitek, melyeket Mauritz B. vizsgált, határozottan karbonátcancrinitek. Hidrotermális ásvány- és ércelőfordulások, valamint automet amorfizáció minden intruzió végső fázisaként keletkeznek, de ez semmiképpen sem zárja ki azt, hogy ezt megelőzően a magma asszimiláljon kőzeteket. A Mauritz Béla által készített mikrofotográfiában jól látható a mirmekites összenövés, mely azonban csak olvadákokban keletkezhetett. Az is tény, hogy van utókrisztályosodás során keletkezett cancrinit és szodalit hasadékkitöltés is. A vanadiumot nem a titanithoz, hanem az amfibolhoz kötvé kell keresni.